

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ
ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 24 жовтня 2025 р.

**Дніпро
"Середняк Т.К"
2025**

УДК 316.05

Л 93

*Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету
залізничного транспорту (протокол № 10 від 20.10.2025 р.)*

Головні редактори:

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Редакційна колегія:

Абашинік В. О. – д-р. філос. наук, професор

Вельш Вольфганг - габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – д-р. техн. наук, доцент

Євсєєва О. О. – д-р. економ. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. 24 жовтня 2025 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. – Дніпро: Середняк Т.К, 2025 – 238 с.

ISBN 978-617-8807-07-8

© Авторський колектив, 2025.

*НОТЧЕНКО Д. А., інженер II категорії,
МАЗІАШВІЛІ А. Р., аспірант,
ОБОЗНИЙ О. М., канд. техн. наук, доцент,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

ЛЮДИНА, ТЕХНОЛОГІЇ, ТРАНСПОРТ: ФІЛОСОФІЯ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Жодна філософська проблема, імовірно, не мала такого великого соціального і політичного звучання, як проблема свободи. Особливо гостро вона відчувається в сучасну епоху, коли значна кількість людей залучена в боротьбу за її практичне досягнення. Свобода є однією з основних філософських категорій, що характеризують сутність людини та її існування, що полягає в можливості особистості мислити і діяти відповідно до своїх уявлень і бажань, а не внаслідок внутрішнього чи зовнішнього примусу. Для особистості володіння свободою є історичним, соціальним і моральним критерієм її індивідуальності. Жорстке регламентування її свідомості та поведінки, а також зведення людини до ролі простого елемента в соціальних і технологічних системах завдають шкоди як самій особистості, так і суспільству. Саме завдяки свободі особистості суспільство набуває здатності не лише пристосовуватися до існуючих обставин, а і перетворювати їх відповідно до своїх цілей. При цьому абстрактної та абсолютної свободи людини не існує, але конкретним носієм свободи залишається особистість, а разом із нею і спільноти, до яких вона включена, – нації, класи тощо.

Проблема свободи також тісно пов'язана з технічним розвитком. Сучасний світ є «техносферою», де зникнення техніки означає зникнення звичної людської діяльності. Технічний прогрес провокує фундаментальні зміни в житті суспільства. Ставлення людини до техніки суперечливе: разом із її зручністю існує побоювання залежності та втрати волі. Механізація, зростання кількості особистих автомобілів, розвиток громадського транспорту – усе це змінює спосіб життя, впливає на рівень стресу, мобільність населення та соціальну взаємодію в міському просторі.

Розвиток транспортних систем – один із найпомітніших аспектів техносфери, що безпосередньо впливає на свободу та безпеку людини. Сучасний транспорт, від міського метро до високошвидкісних залізничних ліній, створює нові можливості для переміщення та спілкування, але

одночасно формує особливі ризики: аварії, залежність від технологічних систем, обмеження особистого вибору. Філософський аналіз цих явищ дає змогу осмислити, як технічні рішення та організаційні стандарти впливають на якість життя, свободу та відповідальність особистості в міському середовищі.

Сучасний пріоритет технічних рішень проявляється у прагненні розв'язувати соціальні та моральні проблеми за зразком алгоритмів технічного знання. Пріоритет технічного мислення над гуманітарними аспектами та ігнорування людського фактора ведуть до ризику перетворення людини на деталь соціального механізму. Загрозу для цілісності особистості становлять також тенденції до клонування та надмірної інтеграції техніки в людське життя, що може порушити природні межі людської сутності.

Водночас науково-технічний прогрес не лише розширює можливості людини та відкриває нові шляхи для досягнення цілей, а і породжує ризики втручання в особисте життя та обмеження свободи. Техніка і транспорт стають не лише інструментами зручності, а і потенційними джерелами загроз для життя і здоров'я. Безпека людини в техносфері залежить не тільки від фізичної надійності механізмів, а і морального та соціального контролю за їх використанням. Найважливішими аспектами тут є розроблення стандартів, дотримання правил експлуатації та проектування систем, які враховують людський фактор, запобігаючи ризикам надмірного підпорядкування людини машині та забезпечуючи захист свободи особистості.

Інформаційно-комп'ютерна революція готує базу для глибоких соціальних змін, впливаючи на освіту, політику, працю та дозвілля. Інформаційні технології розширюють доступ до знань і культурних ресурсів, збільшуючи свободу та незалежність людини. Одночасно вони створюють ризики маніпуляцій і контролю з боку правлячих структур. Поява віртуальної реальності та інформаційно насиченого середовища змінює психіку, форми спілкування та характер інтелектуальної діяльності, формуючи новий тип особистості. При цьому важливо зберігати гуманістичний підхід і враховувати моральні аспекти розвитку суспільства.

Масове впровадження технічних засобів потребує запровадження обмежувачів, які забезпечують безпеку та запобігають катастрофам. Водночас саме науково-технічний прогрес дає людству нові можливості, розширюючи шляхи досягнення цілей і забезпечуючи інтелектуальний та інформаційний ресурс, здатний компенсувати виснаження матеріальних і енергетичних ресурсів.

Отже, в умовах стрімкого науково-технічного прогресу особистість стикається з новими викликами, що виникають на перетині технологій, транспорту і соціального середовища. Об'єктивні умови життя і соціальні обмеження формують рамки її діяльності, але не скасовують свободу вибору шляхів реалізації власних цілей. Саме у сфері транспорту і техносфери проявляється необхідність гармонії технічних рішень із моральними, екологічними та соціальними факторами. Гарантування безпеки людини в сучасному суспільстві потребує не лише технічної надійності, а й філософського осмислення меж втручання технологій у людське життя. Збереження свободи особистості, запобігання маніпуляціям і зловживанням – основні завдання філософії безпеки в умовах технократичного розвитку.

Список використаних джерел

1. Горлинський В. В. Філософія безпеки і сталого розвитку. Київ, 2011. 390 с.
2. Мягченко О. В. Безпека життєдіяльності людини та суспільства. Київ, 2023. 384 с.
3. Pluzhnikova N. N. The Human Factor and the Problem of Transport Safety in the Era of Automation. 2023. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352146523000078>.

ОСМАЄВ О. А., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
РИБАЧУК О. В., ст. викладач,

*Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

МАТЕМАТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

Важливими компетентностями для сучасного фахівця будь-якої галузі, що визначають його спроможність успішно здійснювати професійну діяльність, є різні soft-skills, наприклад здатність до критичного мислення, комунікабельність, креативність, вміння презентувати результати власної діяльності та/або досліджень, працювати в команді тощо. Для майбутніх інженерів, зміст діяльності яких передбачає не тільки проєктування певних технічних об'єктів, але одночасно і спроможність оцінювати «життєздатність» розроблених або запропонованих проєктів, здатність